

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Центрального районного суду міста Миколаєва

29.01.2025

Миколаїв, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі ст. 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 29.01.2025 групою НПМ здійснено відвідування Центрального районного суду міста Миколаєва (далі – районний суд, суд).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Дубова Тетяна Віталіївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Задорожний Анатолій Євгенович, представник громадської організації.

Чотириповерхова будівля суду (фото 1) розташована за адресою: вулиця Захисників Миколаєва, 41/12, Миколаїв, Миколаївська область, 540003.

Голова суду – Подзигун Галина Володимирівна, в.о. керівника апарату – Тихонюк Віктор Вадимович.

У приміщеннях суду встановлено інформаційні стенди з наявною інформацією про графік прийому громадян, телефони гарячих ліній Державної судової адміністрації України, надання безоплатної правової допомоги, правила та обов'язки учасників судових процесів, способами зв'язку з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, тощо.

Для здійснення правосуддя в суді облаштовано 10 зал для засідань, 5 з них для розгляду кримінальних справ. У всіх п'яти залах встановлено загородження зі спеціального захисного скла для розміщення підсудних (засуджених); встановлені системи відеоконференцзв'язку для проведення судових засідань (процесуальних дій) у режимі відеоконференції.

В суді облаштовано три камери для тримання підсудних (засуджених). На час візиту в зазначених камерах та приміщенні конвою обвинувачені, підсудні (засуджених) не перебували.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування Центрального районного суду м. Миколаєва групою НПМ здійснено 31.08.2021 року.

За результатами попереднього відвідування керівництву Територіального управління Державної судової адміністрації України в Миколаївській області та Центрального районного суду м. Миколаєва надано наступні рекомендації:

обладнати камери для підсудних (засуджених) з розрахунку 3 камери на 1 залу судових засідань для розгляду кримінальних справ;

забезпечити ізольований маршрут конвоювання підсудних (засуджених) від камери до зали судових засідань;

обладнати кімнату для роботи адвоката з підсудним (засудженим);

створити необхідні умови для забезпечення доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до приміщень суду.

Слід зазначити, що недоліки та порушення, виявлені за результатами попереднього відвідування, не усунуті, надані рекомендації не виконані.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. Під час відвідування приміщень суду встановлено факт порушення вимог пункту 6.5.2 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 №175 (далі – ДБН Суди) та пункту 10 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція з організації конвоювання) де визначено, що кількість камер для обвинувачених (підсудних), засуджених слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. Беручи до уваги викладене, в зазначеному суді, де розташовано п'ять зал судових засідань для розгляду кримінальних справ, має бути обладнано п'ятнадцять камер. Натомість в суді в наявності лише три камери, що може порушувати вимоги роздільного розміщення чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, котрим заборонено спілкування між собою.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 3 Загальної декларації прав людини, стаття 27 Конституції України).

2. У порушення вимог пункту 7.1.9 ДБН Суди та пункту 13 Інструкції з організації конвоювання маршрут конвоювання обвинувачених, підсудних (засуджених) від камери до залу судових засідань будівлі суду не ізольований, конвоювання здійснюється доступним для сторонніх осіб коридором (фото 2).

3. У порушенні статті 32 Кодексу цивільного захисту України в суді відсутнє тимчасове укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування населення від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

4. Встановлено порушення Правил експлуатації та типові норми належності вогнегасників, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 15 січня 2018 року № 25, а також ДСТУ 4297-2004 «Технічне обслуговування вогнегасників. Загальні технічні вимоги», а саме, у камерних приміщеннях для підсудних (засуджених) розміщені вогнегасники, термін яких закінчився (фото 8).

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

5. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН Суди будівлі суду не обладнані кімнатами для роботи адвоката з обвинуваченими, підсудними (засудженими), що унеможлиблює реалізацію їх права на захист.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга No 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поведіння.

Порушення прав осіб з інвалідністю (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю) та маломобільних груп населення.

6. Відповідно до вимог ДБН В.2.2–40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність), доступність для маломобільних груп населення повинна забезпечуватися фізичною можливістю і зручністю потрапляння та пересування об'єктом.

Так, у порушення вимог пунктів 5.3.1 ДБН Інклюзивність, ухил пандусу, розташованого біля входу до будівлі суду, перевищує встановлені нормативи.

7. У порушення вимог пунктів 6.1.8 ДБН Інклюзивність, приміщення суду не обладнано вертикальним підйомником або ліфтом, у зв'язку з чим маломобільні групи населення, без сторонньої допомоги, не можуть вільно пересуватись приміщеннями суду.

8. Окрім цього, у порушення вимог пункту 11.5 ДБН Інклюзивність, санітарні вузли у приміщенні суду не пристосовані для користування маломобільними групами населення у зв'язку з відсутністю у них поручнів та можливості людині на кріслі колісному потрапити до санітарної кімнати.

Порушення права на приватність (стаття 32 Конституції України), права на захист персональних даних (стаття 12 Закону України «Про захист персональних даних»).

9. Під час відвідування з'ясовано, що у суді встановлено камери відеоспостереження, якими здійснюється відеофіксація відвідувачів суду, але на

головному вході відсутні попереджувальні знаки та повідомлення про здійснення відеоспостереження шляхом розміщення відповідного застереження в загальнодоступному місці для належного візуального сприйняття громадянами, що не відповідає вимогам абзацу другої частини першої статті 6, частини другої статті 12 Закону України «Про захист персональних даних» та свідчить про непрозорість обробки персональних даних. Слід зазначити, що відеоспостереження за своїми ознаками є різновидом обробки персональних даних, в складі візуальної/аудіовізуальної інформації. І така інформація може бути використана для ідентифікації особи.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації Миколаївської області:

Вжити заходи щодо запобігання порушень, що призводять або можуть призводити до порушень прав людини.

Центральному районному суду міста Миколаєва

1. Забезпечити кількість камер для підсудних (засуджених) не менш ніж 4 м² виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ та санітарний вузол;

2. Вжити заходів щодо обладнання кімнати для роботи адвоката з підсудними (засудженими);

3. Вжити заходів щодо усунення порушеної норми пожежної безпеки у частині технічного обслуговування протермінованих вогнегасників;

4. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду;

5. Забезпечити в суді ізольований маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камери до залу судових засідань;

6. Облаштувати у будівлі суду найпростіше укриття;

7. Опрацювати питання щодо розміщення попереджувальних знаків про відеофіксацію відвідувачів суду в загальнодоступному місці згідно вимог Закону України «Про захист персональних даних».

До звіту додаються наступні документи та матеріали:

Фотознімки отримані за результатами відвідування суду на 2 арк. в 1 прим.

**Керівник групи НІМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини
в Миколаївській області**

Тетяна ДУБОВА

Додатки до звіту

Фото 1

Фото 2

Фото 3

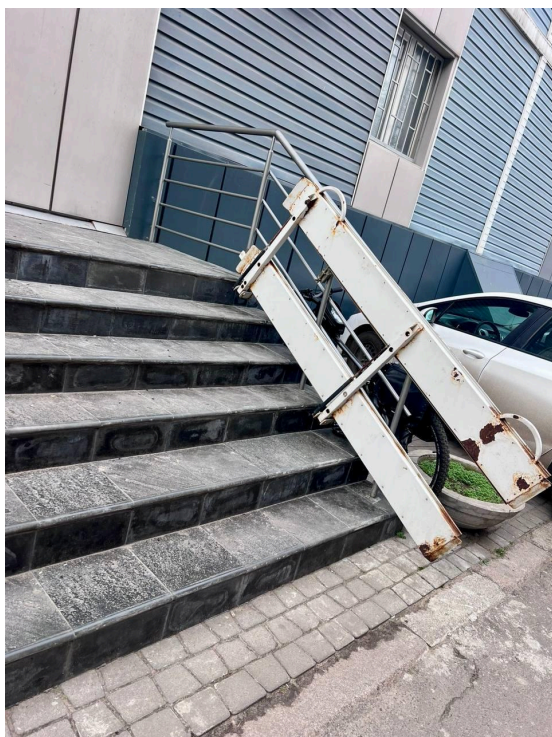

Фото 4

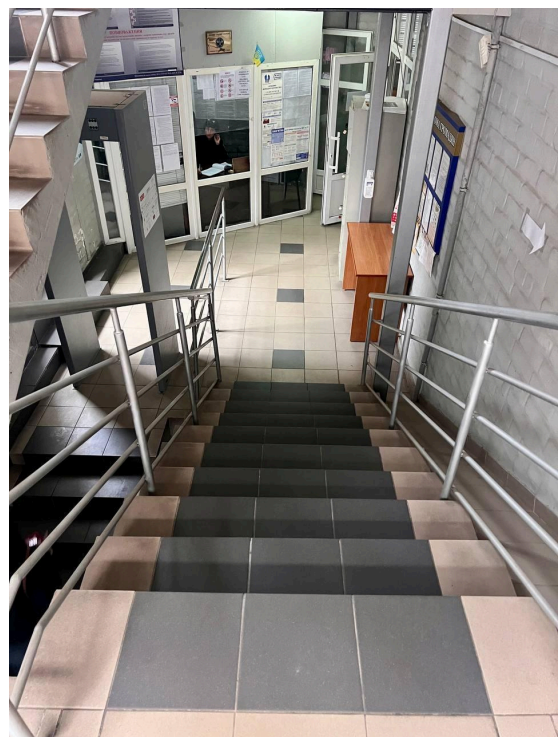

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

